

Teaching Guide				
Identifying Data				2019/20
Subject (*)	Education, Society and Education Policy		Code	652606005
Study programme	5 Mestrado Universitario en Profesorado de Educación Secundaria: Formación e Orientación Laboral			
Descriptors				
Cycle	Period	Year	Type	Credits
Official Master's Degree	1st four-month period	First	Obligatory	4
Language	Spanish/Galician			
Teaching method	Face-to-face			
Prerequisites				
Department	Pedagogía e Didáctica			
Coordinador	Iglesias Salvado, Jose Luis	E-mail	jose.luis.iglesias@udc.es	
Lecturers	Iglesias Salvado, Jose Luis Rouco Ferreiro, Javier Francisco	E-mail	jose.luis.iglesias@udc.es javier.rouco@udc.es	
Web				
General description				

Study programme competences	
Code	Study programme competences
A1	(CE-G1)Coñecer as características dos estudiantes, os seus contextos sociais e motivacións
A5	5. (CE-G5)Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas
A6	6. (CE-G6) Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país
A8	8. (CE-G8)Promover accións de educación emocional, en valores e formación cidadá
A10	10. (CE-G10)Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade, tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e liberdades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.
A11	11. (CE-G11)Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.
A14	CE-G14) Respectar e promover os dereitos humanos, os valores da cultura da paz e dos valores democráticos, e o recoñecemento dos principios e fundamentos da atención á diversidade.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Learning outcomes		
Learning outcomes	Study programme competences	

Coñecer as características dos estudiantes, os seus contextos sociais e motivacións.	AJ1	CC3
Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula e no centro, abordar e resolver posibles problemas.	AJ5	CC4
Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país.	AJ6	CC6
Relacionar a educación co medio e comprender a función educadora da familia e a comunidade,	AJ8	CC7
Desenvolverse para o ejercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común. tanto na adquisición de competencias e aprendizaxe como na educación no respecto dos dereitos e libertades, na igualdade de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres e na igualdade de trato e non discriminación das persoas con discapacidade.	AJ10 AJ11 AJ14	CC8
Coñecer a evolución histórica da familia, os seus diferentes tipos e a incidencia do contexto familiar na educación.		
Respectar e promover os dereitos humanos, os valores da cultura da paz e dos valores democráticos, e o recoñecemento dos principios e fundamentos da atención á diversidade.		
Desenvolverse para o ejercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.		
Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.		
Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.		
Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.		

Contents

Topic	Sub-topic
1.- Procesos, teorías, axentes e institucións educativas.	1.1.- Un paradigma en construcción: entre a necesidade e a realidade. 1.2.- As funcións sociais da educación 1.3.- A profesión docente e a comunidade. 1.4.- Dimensións da práctica docente 1.5.- Do persoal e o profesional cara ó social e cultural
2.- A evolución do sistema educativo e a educación secundaria.	2.1 Proxección e realidades da educación secundaria. 2.2 Posibilidades e debilidades
3.- Política e lexislación educativa en España e Galicia	3.1 Da Lei Moyano á II República española 3.2 Franquismo e reformas educativas 3.3 As reformas educativas no período democrático. 3.4 O futuro e as súas incógnitas: un pacto educativo?
4.- A educación en valores no sistema educativo	4.1 Problemas e posibilidades 4.2 A educación para o desenvolvemento: aproximación a unha realidade emergente
5.- Inclusión educativa e atención á diversidade.	5.1.- Problemática e necesidade da inclusión educativa. 5.2.- A atención á diversidade: un dilema en constante evolución

Planning

Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student's personal work hours	Total hours
Document analysis	A1 A5 A6 A10 C6 C8	4	32	36
Workbook	A1 A5 A6 A8 A10 C7 C8	2	20	22
Long answer / essay questions	A5 A6 A10 A11 C6 C8	1	0	1
Critical bibliographical	A5 A6 A10 A14 C6 C7 C8	3	15	18

Guest lecture / keynote speech	A6 A10 C7 C8	14	0	14
Supervised projects	A1 A5 A6 A10 C3 C4 C7 C8	2	0	2
Oral presentation	A1 A6 A10 A14 C4 C6 C7 C8	2	4	6
Personalized attention		1	0	1

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Document analysis	Supón a utilización de distintos tipos de documentos e fontes relevantes para o estudio da materia que permitan proceder a realizar unha análise e unha posterior utilización na explicación dos procesos educativos e do tratamiento dos distintos procesos sociais que arredor dela se desenvolven
Workbook	Propónense unha serie de lecturas obligatorias dun conxunto de textos xunto cunha documentación que o alumnado terá que ler en todos os casos, para proceder logo a recensionar aqueles que oportunamente se lles indicará
Long answer / essay questions	Pretende determinar os logros do alumnado en termos obxectivos para avaliar de xeito directo a capacidade de análise, a expresión, a organización e comprensión de ideas relativas aos contidos da materia
Critical bibliographical	Proceso científico de lectura e anáuse crítica dun libro, artículo ou calquera outro documento escrito. Comprende ademais da lectura da obra en cuestión, a análise de seu contido, unha crítica e mesmo unha valoración en relación con outros documentos de igual ou parecida natureza. No seu momento facilitaranse unhas pautas que permitirán a súa realización.
Guest lecture / keynote speech	Faráse unha exposición oral dos temas da guía coa introducción dalgúns preguntas aos estudiantes coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Supervised projects	Referidos expresamente a elaboración dun traballo de iniciación na investigación educativa. O alumnado responsabilizarse do traballo e a súa posterior redacción seguindo unhas pautas que se lles irán indicando a través dun seguimiento preciso e pautado. Estes traballos poden realizarse en pequeno grupo constituído por un máximo de seis membros.
Oral presentation	Exposición de traballos realizados diante do grupo de referencia, procurando presentar, analizar e tirar conclusións sobre o problema investigado, o documento ou a experiencia abordada

Personalized attention	
Methodologies	Description
Oral presentation	Tanto a análise de documentos como os traballos tutelados, así como as recensións bibliográficas e mesmo as presentacións orais serán obxecto dun especial tratamento. A atención personalizada será o eixe e fundamento sobre o que se artellarán as distintas metodoloxías. Todo elo coa finalidade de facer un seguimento preciso do alumnado e das súas actividades de aprendizaxe. Neste senso convén ter presente o que sobre a avaliação e a asistencia queda reflectido no apartado 7 desta guía. De maneira especial todo o que ten que ver coa realización da proba de ensaio e a avaliação.
Document analysis	
Critical bibliographical	
Supervised projects	

Assessment			
Methodologies	Competencies	Description	Qualification
Oral presentation	A1 A6 A10 A14 C4 C6 C7 C8	Exposición de traballos, individuais ou colectivos, diante do grupo de referencia, procurando tirar conclusións sobre a problemática investigada, documento ou experiencia abordada.	10
Document analysis	A1 A5 A6 A10 C6 C8	Baséase na utilización de documentos e fontes relevantes para a súa análise e posterior utilización para explicar a natureza dos distintos contidos e aspectos da materia.	10
Critical bibliographical	A5 A6 A10 A14 C6 C7 C8	Comprende, ademais da lectura dunha obra, a análise do seu contido, unha crítica e posterior valoración da mesma. No seu momento achegarase unha guía para facilitar a súa realización.	20

Supervised projects	A1 A5 A6 A10 C3 C4 C7 C8	Trátase de facer un traballo de iniciación á investigación. Esixe por parte do alumnado un grao de responsabilidade consonte cos obxectivos e a calidade que debe presidir este tipo de traballo.	30
Long answer / essay questions	A5 A6 A10 A11 C6 C8	Pretende determinar os logros dos estudiantes en termos obxectivos e avaliar de xeito directo a capacidade de análise, a expresión e a organización de ideas relativas aos contidos da materia	30

Assessment comments

A asistencia ás clases é imprescindible. O límite de asistencia mínimo é do 80%. Calquera circunstancia persoal que poida alteirar o seguimento da materia por parte do alumnado deberá ser comunicada ao profesor para a súa oportuna e axeitada consideración. O alumnado que exceda a porcentaxe de faltas non será avaliado e figurarána acta final como non presentado. As faltas de asistencia puntuais non precisan ser xustificadas mentres non excedan o 20% do total. Os traballos individuais, entre os que se considera a proba de ensaio terán un valor do 60% na nota final. Os traballos realizados en grupo un 40%. Para aprobar a materia é necesario ter superados positivamente (aprobados) os dous apartados. A proba de ensaio consistirá nunha pregunta aberta. Para a súa realización cada alumna ou alumno poderá empregar o material que considere máis oportuno. O valor deste exercicio sera de 3 puntos o que supón o 50% do total da nota dos traballos individuais, é dicir, un 30% da nota final. O tempo de duración da proba de ensaio será de unha hora en calquera das convocatorias.

Sources of information

Basic	Doc 1. ESTEVE, J.M (1998) La aventura de ser maestro. En Cuadernos de Pedagogía, nº 266, febrero, pp 46-50, https://dialnet.unirioja.es/servlet/revista?codigo=378 Doc 2. PÉREZ, A.I. (2002). Las finalidades de la educación. En J. Torreblanca (coord.), Los fines de la educación. Una reflexión desde la izquierda. Madrid: Biblioteca Nueva, pp. 25-39. Doc 3. CARBONELL, J. (1996). Funciones sociales de la escuela. En La escuela entre la utopía y la realidad. Barcelona: Euma-Octaedro, pp. 33-51. Doc 4. CARBONELL, J. (1996). Las reformas educativas. En La escuela entre la utopía y la realidad. Barcelona: Euma-Octaedro, pp. 221-249. Doc 5. TORRES SANTOMÉ, J. (2006). Los intentos de destrucción de la enseñanza pública. En La desmotivación del profesorado. Madrid: Morata, pp. 26-31. Doc 6. TIANA FERRER, A. (2009). ¿Puede ser el informe PISA un referente válido para valorar la equidad y la calidad de la educación en España?. En M.A. Santos (ed.), Políticas educativas y compromiso social. El progreso de la equidad y la calidad. Barcelona: Octaedro, pp. 41-58. Doc 7. SOTEOLO, I. (1995). Educación y democracia. En Volver a pensar la educación, Vol.I. Madrid: Morata, pp.34-59. Doc 8. APPLE, M. e BEANE, J.A. (1999). La defensa de las escuelas democráticas. En Escuelas democráticas. Madrid: Morata-Paideia, pp. 13-47. Doc 9. LERENA, C. (1987). ?Universidad, formación y empleo?. En Educación y sociología en España. Selección de textos. Madrid: Akal Universitaria, pp 163-193. Doc 10. FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (2001). Las transformaciones de la profesión. En Educar en tiempos inciertos. Madrid: Morata, pp.106-127. Doc 11. CARBONELL, J. (2006). El profesorado: el malestar y otros tópicos de una profesión cambiante. En La educación y su representación en los medios. Madrid: Morata, pp. 87-95. Doc 12. DELVAL, J. (2002). La integración de la escuela en la comunidad. En La escuela posible. Barcelona: Ariel, pp. 141-155. Doc 13. CARBONELL, J. (2008). ¿Qué profesorado para el siglo XXI? Conocimiento, compromiso y cooperación. En Una educación para mañana. Barcelona: Octaedro, pp. 109-123. Doc 14. FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1997). Las rutinas de la vida escolar. En Sociología de las instituciones de educación secundaria. Barcelona: Horsori, pp. 133-149. Doc 15. MARTÍNEZ, M., TEY, A. (2007) El profesorado: profesión y compromiso ético. En Profesorado y otros profesionales de la educación. Barcelona: Octaedro, pp. 37-76. Doc 16. BARTOLOMÉ, M. e outros (2007). Educación para una ciudadanía crítica e intercultural. En Construcción de una ciudadanía intercultural y responsable. Guía para el profesorado de Secundaria. Madrid: Narcea-Mec, pp. 17-36. Doc 17. BOLÍVAR, A. (2004). La educación secundaria en España. En busca de una inestable identidad. Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación, vol.2, nº1, http://www.ice.deusto.es/rinace/riece/vol2n1/Bolivar.pdf Doc 18. GIMÉNEZ URRACO, E., MARHUENDA FLUIXÁ, F. (2012) Fracaso, absentismo y abandono escolar: reconocer los límites del sistema para corregir y ofrecer alternativas que garanticen el derecho a la educación. En Temas educativos en el punto de mira. Madrid: Wolters Kluwer España/Educación, pp.187-219. Doc 19. RODRÍGUEZ ROMERO, M.; MÉNDEZ GARCÍA, R.; IGLESIAS SALVADO, J.L. (2012) El profesorado de Educación Secundaria y los retos del presente: difuminando fronteras y participando en el mundo. En Temas educativos en el punto de mira. Madrid: Wolters Kluwer España/Educación, pp.301-333. Doc 20. ECO, U (2007) ¿De qué sirve el profesor?. En La Nación, 21/05/2007, https://es.scribd.com/doc/239637008/De-que-sirve-el-profesor-LA-NACION#fullscreen Doc 21. MARINA, J.A.; PELLICER, C.; MANSO, J. (2015) Libro blanco de la función docente y su entorno escolar, http://www.mecd.gob.es/mecd/dms/mecd/destacados/libro-blanco/libro-blanco-profesion-docente.pdf Doc 22. CARBONELL, J. (2015) 10 interrogantes sobre el libro blanco de la función docente de José Antonio Marina. En http://www.eldiario.es/catalunya/educacion/interrogantes-proposito-blanco-profesion-docente_0_460904488.html Doc 23. ORDINE, N (2013) La Universidad-empresa y los estudiantes-clientes. En La utilidad de lo inútil. Manifiesto. Barcelona, Acantilado.

Complementary	ALMEIDA, J. (1995): Sociología de la educación. Notas para un curso. Barcelona, Ariel.APPLE, M. W. (1996): Política cultural y educación. Madrid, Dykinson.BELTRAN, F. (1991): Política y reformas curriculares. Valencia, Universitat de Valencia.BENNER, D. (1998): Pedagogía como ciencia. Teoría reflexiva de la acción y reforma de la praxis. Barcelona, Pomares-Corredor.CARBONELL, J. (1996): La escuela entre la utopía y la realidad. Barcelona, Octaedro.CARR, W. (1995): Una teoría para la educación. Hacia una investigación educativa crítica. Madrid, Morata.CARREÑO, M.; COLMENAR, C.; EGIDO, I. e SANZ, F. (2000): Teorías e instituciones contemporáneas de educación. Madrid, Síntesis.CASTILLEJO, J. L.; CERVERA, A. e otros (1983): Teoría de la Educación I. El problema de la educación. Barcelona, Taurus.CASTILLEJO, J. L.; VAZQUEZ, G.; COLOM, A. J. e SARRAMONA, J. (1993): Teoría de la educación. Barcelona, Taurus.CENTRO DE INVESTIGACION, DOCUMENTACION Y EVALUACION (1992): El sistema educativo español. Madrid, Centro de Publicaciones del MEC-CIDE.COLOM, A. J. (coord.) (1997): Teorías e instituciones contemporáneas de la educación. Barcelona, Ariel.DELORS, J. (dir.) (1996): La educación encierra un tesoro. Madrid, Santillana.DELVAL, J. (1996): Los fines de la educación. Madrid, Siglo XXI.DEWEY, J. (1995): Democracia y educación. Madrid, Morata.ESCOLANO BENITO, A. (2002): La educación en la España contemporánea. Madrid, Biblioteca Nueva.ESTEVE, J. M. (1994): El malestar docente. Barcelona, Paidós.FERNANDEZ ENGUITA, M. (1996): La escuela a examen. Madrid, Pirámide.FERNANDEZ SORIA, J. M. (2002): Educación y Estado en la España contemporánea. Madrid, Síntesis.FERRAZ LORENZO, M. (2005): Repensar la historia de la educación. Nuevos desafíos, nuevas propuestas. Madrid, Biblioteca Nueva.FERRERO, J. J. (1994): Teoría de la educación: Lecciones y lecturas. Bilbao, Univ. de Deusto.FILHO, L. (1964): Introducción al estudio de la Escuela Nueva. Buenos Aires, Kapelusz.GARCIA ARETIO, L. (1989): La Educación. Teorías y conceptos. Perspectiva integradora. Madrid, Paraninfo.GARCIA CARRASCO, J. e GARCIA DEL DUJO, A. (1996): Teoría de la educación. Salamanca, Univ. de Salamanca.GARCIA GARRIDO, J. L. (1993): Sistemas educativos de hoy. Madrid, Dykinson.GARCÍA INDA, A. (2018): Educar para el asombro. Bilbao, Ediciones Mensajero.GIMENO SACRISTÁN, J. (2003): El alumno como invención. Madrid, Morata.GIMENO SACRISTÁN, J. e CARBONELL SEBARROJA, J.(Coords): El sistema educativo .Una mirada crítica. Barcelona, CISS-Praxis.GOMEZ RODRIGUEZ DE CASTRO, F. e otros (1988): Génesis de los sistemas educativos nacionales. Madrid, UNED.HALLIDAY, J. (1995): Educación, gerencialismo y mercado. Madrid, Morata.HARGREAVES, A. (1996): Profesorado, cultura y posmodernidad. Madrid, Morata.IMPERNON, F. (coord.) (1999): La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato. Barcelona, Graó.MANZANARES, A. (coord.) (2012): Temas educativos en el punto de mira. Madrid,Wolters Kluwer/Educación MEDINA, R.; RODRIGUEZ, T.; GARCIA, L. (1992): Teoría de la educación. Madrid, UNED.MOORE, T. W. (1987): Introducción a la teoría de la educación. Madrid, Alianza.ORDINE, Nuccio.(2013): La utilidad de lo inútil. Barcelono, AcantiladoPALACIOS; J. (1979): La cuestión escolar. Barcelona, Laia.POPKEWITZ, Th. S. (1994): Sociología política de las reformas educativas. Madrid, Morata.PUELLES BENITEZ, M. de (1980): Educación e ideología en la España contemporánea (1767-1975). Barcelona, Labor.RUIZ BERRIO, J. (dir.) (1997): La educación en tiempos modernos. Textos y documentos. Madrid, Ed. Actas.SARRAMONA, J. (2000): Teoría de la educación. Reflexión y normativa pedagógica. Barcelona, Ariel.SAVATER, F. (1997): El valor de educar. Barcelona, Ariel.SWAAN, A. de (1992): A cargo del Estado. Barcelona, Pomares-Corredor.TORRES SANTOMÉ, J (2107):Políticas educativas y construcción de personalidades neoliberales y neocolonialistas. Madrid, Morata.TIANA FERRER, A.; OSSENBACH SAUTER, G; SANZ FERNANDEZ, F. (coord.) (2002): Historia de la educación (Edad Contemporánea). Madrid, UNED.TRILLA, J. (1993): La educación fuera de la escuela. Barcelona, Ariel.VIÑAO FRAGO, A. (1982): Política y educación en los orígenes de la España contemporánea. Madrid, Siglo XXI.VIÑAO FRAGO, A (2004): Escuela para todos Educación y modernidad en la España del siglo XX. Madrid. Marcial PonsVV.AA. (2003): La participación de los padres y madres en la escuela. Barcelona, Graó.VV.AA. (1995): Volver a pensar la educación. Madrid, Morata-Paideia.VV.AA. (2000): Pedagogías del siglo XX. Barcelona, CISS-Praxis.

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.